

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Význam daní v příjmech federálního rozpočtu Ruské
federace**

Pavel Saranchenkov

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pavel Saranchenkov

Provoz a ekonomika

Název práce

Význam daní v příjmech federálního rozpočtu Ruské federace

Název anglicky

Importance of Taxes as Revenues of Federal Budget of Russian Federation

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit význam daní jako příjmové položky federálního rozpočtu Ruské federace. V rámci práce bude hodnocen jejich podíl na celkových příjmech rozpočtu. Pozornost bude zaměřena na jednotlivé druhy daní a jejich výnos v jednotlivých letech a identifikovány druhy daní pro rozpočet stěžejních.

Metodika

Teoretická východiska řešené problematiky budou zpracována na základě literární rešerše. Bude využita metoda studia odborné literatury. Vzhledem k zaměření práce budou informace získávány nejen z českých materiálů, ale podstatné budou i zahraniční, především ruské. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. Významným zdrojem dat je především databáze ruského statistického úřadu a ruského ministerstva financí. Bude využita metoda deskripce. Na základě práce se soubory dat budou konstruovány vlastní indexy a tempa růstu pro hodnocení vývoje ukazatelů v čase a podílové ukazatele. Bude využita metoda komparace pro vzájemné porovnání a vyhodnocovány rozdíly. Na základě metody syntézy bude formulován závěr plynoucí z daného zkoumání.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

daň, hospodářský růst, příjmy, Rusko, ruský rubl, státní rozpočet, veřejné finance

Doporučené zdroje informací

- ALEXEEV, M.V., WEBER, S. The Oxford Handbook of the Russian Economy. 1. vyd. New York : Oxford University Press, 2013. 849 s. ISBN 978-0199-7599-27.
- ALIEV, B. H., MUSAEVA, H.M. Nalogi i nalogovaya sistema Rossiyskoy Federacii. 1. vyd. Moskva : UNITY-DANA, 2015. 439 s. ISBN 978-5-238-02491-2.
- ARONOV, A.V., KAŠIN, V.A. Nalogi i nalogooblozheniye. 2. vyd. Moskva : INFRA-M, 2015. 576 s. ISBN 978-5-16-103224-4.
- ASLUND, A., GURIEV, S., TSYVINSKI, S. Russia after Global Economic Crisis. Washington. Moscow : New Economic School, 2010. 256 s. ISBN 978-0881324976.
- GUSEJNOV, R. Istorija ekonomiki Rossii. Moskva : ESMO, 2000. ISBN 08-76-6704-17.
- ROBINSON, N. The Political Economy of Russia. 1. vyd. Maryland : Rowman & Littlefield Publishers, 2012. 240 s. ISBN 978-1442-2107-52.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Dana Stará, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 8. 11. 2018

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 05. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Význam daní v příjmech federálního rozpočtu Ruské federace" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12.03.2019

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Daně Staré Ph.D. za odbornou pomoc při zpracování této bakalářské práce, především pak za její cenné rady, trpělivost a čas, který mi byla ochotná věnovat.

Význam daní v příjmech federálního rozpočtu Ruské federace

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce analyzuje vývoj daňového systému a daňové politiky v Ruské federace v období let 2013-2017 a poukazuje na významné události, jež daňovou politiku této země ovlivnily a dodnes ovlivňují.

Ruská federace patří k zemím s největším státním rozpočtem, na který působí mnoho faktorů, a to jak uvnitř země, tak i ze vnějšího prostředí. Ve prospěch blahobytu ruské společnosti by vláda měla dokázat se vypořádat s negativními jevy a využít příležitostí, které přinášejí jevy pozitivní.

V současné době se Ruská federace potýká s důsledky závislosti ekonomiky na těžbě a exportu energetických surovin, které značně ovlivňují chod ekonomiky, potažmo i příjmy federálního rozpočtu. V podmínkách nízkých cen na ropu a napjatých vztahů s obchodními partnery se situace se zahraničním obchodem s ropou stává méně příznivou.

Klíčová slova

Daň, hospodářský růst, příjmy, Rusko, ruský rubl, státní rozpočet, veřejné finance

Importance of Taxes as Revenues of Federal Budget of Russian Federation

Abstract

This bachelor thesis analyzes the development of the tax system and tax policy of the Russian Federation in the period 2013-2017 and points to the significant events affecting and influencing the tax policy of the country.

The Russian Federation is among the countries with the largest state budget, which has many factors, both within the country and outside. In favor of the welfare of Russian society, the government should be able to cope with negative phenomena and exploit opportunities that bring positive effects.

At present, the Russian Federation is struggling with the consequences of the dependence of the economy on the extraction and export of energy raw materials, which greatly influence the economy's performance, or the revenue of the federal budget. Under conditions of low oil prices and tight relationships with business partners, the situation with foreign trade in oil is becoming less favorable.

Keywords

Tax, economic growth, income, Russia, Russian ruble, state budget, public finances

Obsah

1.	Úvod.....	9
2.	Cíl a metodika práce.....	10
3.	Teoretická východiska	11
1.1.	Podstata, funkce a klasifikace daní.....	11
1.2.	Daňová politika státu.....	15
1.3.	Rozpočet a rozpočtová politika státu.....	19
1.4.	Vývoj současného daňového systému Ruska.....	22
4.	Rozbor významu daní jako příjmové položky federálního rozpočtu Ruské Federace	25
1.5.	Rozbor daňových příjmů do rozpočtu Ruské federaci v letech 2013-2017	25
1.6.	Zhodnocení vlivu daňové politiky státu na tvorbu příjmů federálního rozpočtu.....	32
5.	Zhodnocení výsledků a diskuze	36
6.	Závěr	38
7.	Seznam použitých zdrojů	39

1. Úvod

Každý člověk v průběhu svého života se setká s daňovým systémem a s procesem zdanění. A to nejen jako specialista z oboru ekonomiky nebo účetnictví, ale i jako občan své země. Daně významně ovlivňují lidské příjmy potažmo i život, a my jich zohledňujeme při plánování svého vlastního rozpočtu. Daně rovněž ovlivňují i podnikatelské subjekty a obchodní korporace, které musejí se počítat s tím, že pravidelně odevzdávají určitou část svého zisku ve prospěch státu.

Na druhou stranu daně jsou významným a nezaměnitelným zdrojem peněžních prostředků pro stát, se kterými ten musí nakládat odpovědně a svědomitě ve prospěch své ekonomiky a celé společnosti.

Rusko již dlouhodobě zaujímá pozici rozvojové země s vysokým ekonomickým potenciálem. Tak například dle údajů projektu Doing Business Světové banky (Doing Business, 2019) Rusko je umístěno na 31. místo z celkových 190 podle Indexu snadnosti podnikání s výsledkem 77,37 bodu. Tenhle ukazatel by mohl stát jedním z důvodů ke zvažování Ruska, jako investiční destinace.

V průběhu přípravné fáze investice by měla být zhodnocená mezi jiné i daňová politika, která ovlivňuje výnosnost investice a také by mohla ukázat do kterých ekonomických odvětví nejvýhodněji vstoupit nebo bude-li stát schopný splatit své závazky v případě investic do státních obligací.

Současná daňová politika v Rusku vychází z ekonomické situace ve světě, vnitřního ekonomického a sociálního stavu, ovlivňují jí i dlouhodobé i krátkodobé záměry vlády.

Táto bakalářská práce se bude zabývat daňovým a rozpočtovým systémy v Rusku, postavením daní v příjmech federálního rozpočtu Ruské federace, zkoumat a hodnotit daňovou politiku, kterou prováděla ruská vláda v letech 2013-2017.

2. Cíl a metodika práce

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit význam daní jako příjmové položky federálního rozpočtu Ruské federace. V rámci práce bude hodnocen jejich podíl na celkových příjmech rozpočtu. Pozornost bude zaměřena na jednotlivé druhy daní a jejich výnos v jednotlivých letech a identifikovány druhy daní pro rozpočet stěžejních. Dále bude analyzován stav federálního rozpočtu v období let 2013-2017.

K vypracování teoretické části práce bude potřeba studium českých a zahraničních zdrojů, studium odborné literatury, článků a internetových zdrojů. Pro praktickou část bude potřeba získat a zpracovat data pro vypracování grafů a tabulek. Hlavními zdroji pro získání těchto informací budou především ruské Ministerstvo financí, které každoročně vydává přehled o plnění federálního rozpočtu, a také centrální banka a ruský statistický úřad.

Volba metodických přístupů při zpracování práce se bude odvíjet od stanovených cílů. Pro teoretickou část práce bude především využita metoda deskripce, která bude sloužit jak k obecnému popisu daňového systému a daňových vztahů v Ruské federace, tak k popisu jednotlivých vládních opatření z oblasti daňové politiky. Z dalších metod bude nejvíce použita metoda komparace a metoda analýzy, která bude nedílnou součástí pro dosažení hlavních cílů práce.

U některých ukazatelů bude potřeba vyjádřit dynamiku jejich změn, a to pomocí temp přírůstků. Pro nalezení tempa přírůstku jednotlivých ukazatelů bude použit následující vzorec (Drobník, 2012, s. 6):

$$x = \frac{x_{t+1} - x_t}{x_t} * 100\% \quad (1)$$

V tomto vzorci za x se pokládá tempo přírůstku, za x_t se pokládá hodnota ukazatele ve výchozím období, za x_{t+1} se pokládá hodnota ukazatele v období následujícím výchozímu.

3. Teoretická východiska

1.1. Podstata, funkce a klasifikace daní

Daně jsou mocným nástrojem k řízení ekonomiky v tržních podmínkách a přerozdělování bohatství, který je určen především pro odstranění tržních selhání a jiných negativních jevů a zdržování těch forem podnikání, které jsou v přebytku. Daně vystupují jak velmi důležitá část finanční a ekonomické politiky státu.

Bezpochybné je to, že daně jsou důležitou a neoddělitelnou částí současného společenského, finančního a ekonomického života státu, proto za účelem snadnějšího manipulování s tímto pojmem je potřeba přesně definovat co je daň.

Daň je ta část bohatství, kterou občané nuceně dávají státu a místním společenským a právním orgánům za účelem uspokojování kolektivních potřeb (Nitti, 1904).

Dle Samuelsona (2010, s. 312) vláda by měla mít prostředky na placení veřejných statků a služeb a programy přerozdělování bohatství. Zdrojem těchto prostředků slouží hlavně daně, které stát vybírá od soukromých osob a firem, z mezd, z prodeje statků a služeb aj. Daně jsou jakousi cenou, kterou občané platí za využití veřejných služeb. Jenže existuje významný rozdíl mezi cenou a daní: daně jsou povinnou platbou.

Podle čl. 8 Daňového zákoníku Ruska dani se rozumí povinná, osobě nevratná platba vybíraná od organizací a fyzických osob formou odcizení peněz držených těmito osobami na základě vlastnictví, ekonomického řízení nebo provozního řízení peněžních fondů za účelem poskytování finanční podpory státu anebo městských subjektů (Rusko, 1998).

Za příjmy veřejného rozpočtu se dále považují i poplatky, ale je třeba rozlišovat tyto dvě kategorie. Zatímco daň je platba nenávratná a neúčelová, poplatek je peněžním ekvivalentem za služby poskytované veřejným sektorem (Široký, 2008, s. 9).

Z těchto legislativních a odborných definic vyplývá, že daň je ta část aktiv držených osobami, kterou stát si násilně vybírá a následně používá pro uspokojování potřeb obyvatelstva daného státu.

Daně mají vliv na mnoho ekonomických subjektů a aktivit, mezi nichž lze zařadit:

- vzájemné vztahy podnikatelů, podniků různých typů vlastnictví na jedné straně a státu, rozpočtů všech úrovní, bank a jiných subjektů na straně druhé;
- regulací politiky v oblasti vnějších vztahů státu a získávání investic;
- vytváření zisku podniku.

Funkce jakéhokoliv ekonomického jevu udávají jeho podstatu, obsah a sociální význam. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky (Ústav pro jazyk český, v. v. i., 2011) definuje slovo „funkce“ mimo jiné jako úlohu, význam, zaměřenost činnosti. Na základě tohoto lze říct, že funkci daně se rozumí vnější projev vlastností dani v systému sociálně-ekonomických vztahu.

V podmínkách tržního hospodářství stát má velmi omezené možnosti k financování svých potřeb a daně jsou hlavní formou finančního zajištění činnosti státu, tím pádem patří k mocným nástrojům přispívajícím k regulaci procesů a trendů v peněžních vztazích a pomoci systému zvýhodnění a sankcí nepřímo působit na výrobce zboží a služeb (Aronov, 2015, s. 20-25).

Podle myšlenek Širokého (2008, s. 1) Podstatou existenci daní jsou, kromě vlastního financování vládních výdajů, i státní zásahy do ekonomiky. Tržní mechanismus ne vždy dokáže přidělit své omezené zdroje v souladu s požadavky společnosti, tzn. trh selhává. Ekonomická teorie ukládá státu role regulátoru pro zkrácení důsledků tržních selhání.

Aliev a Musaeva (2015, s. 56-61) vyjmenovávají následující tři funkce daní: fiskální, regulační a sociální.

Podle autorů fiskální funkce daní jest přímý projev jejich podstaty. Tato funkce je hlavní, jelikož prostřednictvím odcizení části příjmu plátců dani stát formuje své finanční příjmy, které dále utrácí na realizaci svých závazků před společností. Vyjmenovaná funkce je nejvíce přirozená, jelikož získávání peněz je hlavním předurčením daní. Těmito prostředky stát hradí svou obranu, vzdělávání, zdravotnictví, vědeckou činnost a jiné na státních dávkách závislé oblasti.

Dle Majburova (2011, s. 9) před vznikem států založených na demokratických principech fiskální funkce byla jedinou. Při stanovení daní vládnoucí orgány se nepočítali se sociálně-spravedlivou formou zdanění. Fiskální funkce svojí podstatou podmiňuje existenci další funkce a to regulační.

Lipovská (2017, s. 143) uvádí, že regulační funkce spočívá v tom, že pomocí daní stát, řeší úlohy daňové politiky. Jelikož daně se aktivně účastní v procesu přerozdělování národního bohatství, změnou daňového břemene vláda může podporovat výhodné v současných podmínkách ekonomické aktivity a potlačovat jiné, v tuto dobu nežádoucí. Regulace ekonomických procesů je důsledkem tržních vztahů. Regulační funkce zajišťuje regulace poptávky a nabídky, dovozu a vývozu, vědeckého a technického pokroku, rozvoj podnikatelské aktivity, spotřeby jednotlivých zboží.

Vedle již vyjmenovaných funkce daní stojí ještě funkce sociální, která má za cíl vyhlazování sociální stratifikace například prostřednictvím použití progresivní daňové sazby, daňových zvýhodnění (např. pro příjmy občanů, které jsou určeny k pořízení nemovitosti), zavedení spotřebních daní z luxusních zboží aj.

Hlavní právní normou upravující legislativu v oblasti daní, zdanění a zdaňovacího procesu v Rusku je Daňový zákoník přijatý Státní Dumou (dolní komorou ruského parlamentu) 17. července 1998 platný od 1. ledna 1999. Tento zákoník podle čl. 1, b. 2 stanovuje systém daní a poplatků, pojistného a principy vybírání pojistného, a dále obecné ustanovení zdaňovacího procesu a poplatků v Ruské Federaci.

V současné době neexistuje jediné klasifikace daní, jelikož pro analytické účely lze rozdělit podle mnoha různých hledisek: podle objektu zdanění, podle subjektu zdanění, podle daňové sazby aj.

Petukhova (2009, s. 4) rozděluje daně podle způsobu obsazení daní, třídí je na rovné, proporcionální a progresivní.

Podle Aronovova názoru (2015, s. 91-92) nynější ekonomická věda obvykle rozděluje daně podle objektu zdanění, a to na tři skupiny:

- daně majetkové;
- daně z důchodů (příjmů);
- daně ze zboží a služeb.

Zajímavostí je to, že pro první dvě skupiny je charakteristické, že subjekt zdanění a faktický plátcce je tatáž osoba (což znamená, že daň je přímá), ale důležitým rysem třetího typu je to, že plátcce dani má ekonomickou možnost přesunout daňové břemeno na své kontrahenty (což vede k tomu, že daň lze klasifikovat jako nepřímou).

Shodný přístup ke kategorizaci daní má Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která pro své účely rozeznává šest skupin daní:

- 1000 – daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů;
- 2000 – příspěvky na sociální zabezpečení;
- 3000 – daně z mezd a pracovních sil;
- 4000 – daně majetkové
- 5000 – daně ze zboží a služeb;
- 6000 – ostatní daně.

Těmto dvou způsobům rozdělení daní odpovídá i platná ruská legislativa. Čl. 38 b. 1 Daňového zákoníku říká: „Objektem zdanění je prodej zboží (prací, služeb), majetek, zisk, příjem, výdaje nebo jiné okolnosti, které mají hodnotu, kvantitu nebo fyzickou charakteristiku, jejichž existencí podle právních předpisů o daních a poplatecích vzniká poplatníkovi daňový závazek“

Jelikož Rusko je země s federativním typem státního zřízení, existuje zde i významný fiskální federalismus. Rozpočtový zákoník, hlavní legislativní dokument regulující rozpočtový systém Ruské Federace, čl. 10 stanovuje tři úrovně veřejných rozpočtů: federální rozpočet a rozpočty federálních mimorozpočtových fondů, rozpočty subjektů Federaci (regionů) a rozpočty regionálních mimorozpočtových fondů, místní rozpočty (rozpočty městských obvodů, městských okruhů, federálních měst).

S tříděním rozpočtů ve státě je spjato i rozdělení daní podle příjemce platby, což je stanoveno již zmíněným Daňovým zákoníkem (čl. 13–15). Federální daně a poplatky zahrnují daň z přidané hodnoty, spotřební daně, daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, daň z těžby nerostných surovin, vodní daň, poplatky za využívání volně žijících živočichů a za využití objektů vodních biologických zdrojů. Regionální daně zahrnují daň z majetku právnických osob, daň z hazardu, silniční daň. Místní pak zahrnují pozemkovou daň, daň z majetku fyzických osob, poplatky z tržby.

Jedinou výjimkou z tohoto rozdělení je to, že do federálního rozpočtu plyne 3 % z daňového základu dani z příjmu právnických osob, a zbývajících 17 % do rozpočtu příslušného regionu.

1.2. Daňová politika státu

Jurečka (2017, s. 209) definuje fiskální (rozpočtovou) politikou státu jako využívání takových nástrojů, jako jsou výdaje ze státního rozpočtu, daně, cla, pravidla amortizace apod. k ovlivňování ekonomických procesů. Jde zejména o záměrné změny ve výdajích ze státního rozpočtu a v daních s cílem uvést ekonomiku do rovnováhy a podporovat její růst. Z této definice vyplývá to, že daňová politika je velmi důležitou a neoddělitelnou složkou fiskální politiky státu.

Podle definici Kulikova (2013, s. 40) daňová politika je ekonomická, finanční a právní opatření pro vytvoření daňového systému státu za účelem zajištění finančních potřeb státu, jednotlivých sociálních skupin, jakož i rozvoje ekonomiky země zajištěné přerozdělováním finančních prostředků.

Při realizaci daňové politiky stát aktivně provádí intervence do ekonomické sféry, reguluje rozvoj průmyslu, podporuje růst některých odvětví ekonomiky a zpomaluje růst jiných, ovlivňuje investiční klima a investiční politiku. Na úspěšném provedení daňové politiky do značné míry závisí účinnost jiných ekonomických rozhodnutí vlády (Aliev, 2015, s. 351).

Významný ekonom a specialista v oblasti daní a zdanění Chernik (2016, s. 55) definuje daňovou politiku jako část hospodářské politiky státu směřující k vytvoření daňového systému, který zajišťuje hospodářský růst a přispívá k harmonizaci hospodářských procesů státu a občanů s přihlédnutím k sociální a ekonomické situaci v zemi.

Cíle daňové politiky, její obsah je předurčen vládnoucími sociálními skupinami a organizací společnosti, současnou ekonomickou situací jak ve světě, tak i na vnitřním trhu. Daňová politika v rozvinutém tržním hospodářství slouží státu k přerozdělování národního důchodu za účelem zajištění územního a ekonomického vývoje, změny struktury výroby podle současných požadavků, zvýšení úrovně příjmů jednotlivých skupin obyvatelstva.

Antonova (2010, s. 5-6) rozděluje daňovou politiku do tří skupin:

- politika maximálních daní, pro kterou je charakteristický princip „vzít co nejvíc“. Stát stanovuje vysoké daňové sazby a zároveň snižuje objem daňových zvýhodnění, zavádí nové daně;

- politika tzv. rozumných daní. V tomto případě vláda oslabuje daňové zatížení, především pro podnikatelské subjekty, a zároveň snižuje své výdaje, zpravidla na programy sociální podpory. Tento typ daňové politiky podporuje rozvoj podnikatelské aktivity ekonomických subjektů, a zabezpečuje pro ně příznivé daňové podmínky;
- třetím typem daňové politiky, je politika, pro kterou je charakteristická vysoká úroveň zdanění se zachováním významné sociální ochrany obyvatelstva. Tento typ daňové politiky je charakteristický v dobách hospodářského růstu a umožňuje stanovit vysokou úroveň zdanění, která je nakonec doprovázena splněním všech sociálních programů.

Podle Bryzgalina (2008, s. 249-252), který souhlasí s Antonovou v typologii daňové politiky, všechny tyto typy politiky v silné ekonomice mohou být úspěšně použity.

Podle čl. 104, b. 3 Ústavy Ruska návrhy zákonů, které se týkají zavedení, zrušení nebo úpravy daní mohou být podané pouze spolu s jejich posudkem vládou. Z toho zřejmě plyne, že zákonná úprava daňové politiky je významně ovlivněná vládou, případně zcela řízená vládou.

Současná ekonomická, finanční a následně i daňová situace v Rusku je silně ovlivněná geopolitickými faktory které působí převážně negativně na veřejné finance a daně. Pogorleckyy (2014) upozorňuje na tři nejvýznamnější problémy ovlivňující současnou daňovou politiku státu: růst vojenských výdajů (kvůli obtížné situaci kolem Ukrajiny, v Sýrské republice, komplikovaným vztahům s EU, Spojenými státy a dalšími zeměmi), mezinárodní sankce, které vyvolali ekonomický spád a následně ekonomickou krize, snaha regionů Federaci o daňovou suverenitu.

Základní směry daňové politiky RF vyvíjí Ministerstvo financí, které každoročně zveřejňuje dokument popisující záměry vlády pro následující období (zpravidla tři roky) v oblasti regulace celé ekonomické politiky. Na základě těchto materiálů se následně plánuje federální rozpočet, navrhuje se změny legislativy o daních a poplatcích, což zabezpečuje předvídatelnost daňové politiky státu.

Obecnou tendenci posledních let ve formulování daňové politiky Ruska byla fixace daňových podmínek pro byznys od roku 2014 po dobu 4 let současně se snížením podílu daňových příjmu od těžby ropy a zemního plynu (Ministerstvo financí RF, 2017).

Podpora subjektů malého a středního podnikání zaujímá zvláštní pozice v daňové politice Ruska, tak, v roce 2002 v rámci provedení daňové reformy v Rusku byl zaveden a je i v současnosti používán zjednodušený systém zdanění (упрощенная система налогообложения, USN), jehož zavedení dle zákona č. 104-FZ z roku 2002, mělo za cíl snížení daňového břemena pro subjekty tzv. „malého byznysu“ a simplifikaci daňových a účetních procesů.

Při volbě pro použití USN podniku, resp. individuálnímu podnikateli, se zrušují obecně platné daně (daň z příjmů (20 % pro právnické osoby, 13 % pro fyzické osoby), majetková daň (2,2 %), DPH (20 %, 10 % nebo 0 %)) a zavádí se jediná daň se dvěma možnými sazbami: 6 % v případě, kdy daňovým základem jsou příjmy, nebo 15 % v případě zdanění výnosů zmenšených o veličinu nákladu (v podstatě hrubého zisku) (Alagayeva, 2014).

Podle výzkumu Tsarkovy (2011) použití zjednodušeného systému zdanění podnikem má své výhody oproti použití standardního systému, jelikož nominálně podnik odvádí státu menší částky a tím šetří na daních.

Dlouhodobě v ruském hospodářství se výrazně projevuje závislost ekonomiky na těžbě a obchodem s ropou.

Kobzij a kol. (2018) ve svém článku analyzují vliv odvětví těžby, zpracování a exportu ropy na ruskou ekonomiku a přicházejí k závěru, že v období let 2006-2017 export ropy zaujímal značnou pozici v celkovém vývozu zboží z Ruska, což nakonec má vliv na celou ekonomiku země, potažmo i na federální rozpočet, jelikož příjmy plynoucí z obchodu s ropou tvoří velkou část celkových příjmů rozpočtu země.

Z výše uvedeného vyplývá druhý významný bod daňové politiky ruské vlády, kterým je tzv. daňový manévr. Daňový manévr dle zprávy ministerstva financí Ruska (Ministerstvo financí RF, 2018a) se spočívá v tom, že postupně do roku 2024 v Rusku budou zrušeny celní poplatky za vývoz syrové ropy a její produktů a zároveň se zvýší daň z těžby nerostných surovin. Tato opatření mají za cíl přenést zdroj příjmů od zpracování ropy ze zahraničních odběratelů na tuzemské zpracovatelé a tímto minimalizovat následky vysoké citlivosti federálního rozpočtu ke světové poptávce po ropě a politické a tržní konjunktře.

S ohledem na oba body daňové politiky, kterou provádí ruská vláda lze říct, že stát se snaží za pomoci kombinací různých akcí v oblasti zdanění podpořit sektor malého a

středního podnikání a zbavit státní ekonomiku provázanosti se světovým trhem přírodních energetických zdrojů.

1.3. Rozpočet a rozpočtová politika státu

Centrální pozice v systému státních financí zaujímá rozpočet, tj. finanční plán státu na určité období, který je vždy popsán zvláštním zákonem. Rozpočtový zákoník Ruské Federace ve čl. 6 popisuje rozpočet jako formu uspořádání a útraty peněžních prostředků státem za účelem zajištění chodu a řádného fungování státu a místní samosprávy, plnění jejích úkolů a cílů.

Ministerstvo financí České republiky (Ministerstvo financí ČR, 2018) definuje státní rozpočet jako plán finančního hospodaření státu na daný rozpočtový rok (který je shodný s rokem kalendářním), kterým se zajišťuje plnění ekonomických, sociálních a politických funkcí státu. Státní rozpočet má formu zákona, který navrhuje vláda a schvaluje poslanecká sněmovna.

Akumulaci peněz do rozpočtu stát, za pomoci finančních mechanismů, realizuje politické, ekonomické a sociální funkce, jež byly uloženy společnostem. Mezi výše uvedené funkce patří i ty nejdůležitější: státní správa, ochrana veřejného pořádku a celistvosti státu, splnění různorodých sociálních programů aj.

V Ruské Federaci v současné době existuje tříúrovňový finanční systém, který zahrnuje federální rozpočet, rozpočty subjektů federace a místní rozpočty.

Nejvyšší úroveň je zastoupená federálním rozpočtem státu.

Druhá úroveň je zastoupená rozpočty subjektů federace (89 rozpočtů: 21 rozpočtů republik, 55 krajských a oblastních rozpočtů, 10 rozpočtů autonomních okruhu, rozpočet Židovské autonomní oblasti, městské rozpočty Moskvy, Petrohradu a Sevastopolu (tato města jsou zvláštními útvary administrativního dělení Ruska))

Třetí, nejnižší úroveň je zastoupená místními rozpočty (přibližně 29 tisíc městských, obecních a jiných rozpočtů).

Každý z výše uvedených rozpočtů splňuje vlastní funkce a má své vlastní zdroje tvorby příjmů, což v praxi znamená to, že nejsou navzájem zaměnitelné. Rozpočty hrají významnou roli v sociálním a ekonomickém rozvoji země a regionů.

Podle čl. 10 Rozpočtového zákoníku do první a druhé úrovně systému rozpočtů Ruska jsou zařazeny i tzv. státní mimorozpočtové fondy (např. Fond starobního důchodu RF, Fond povinného zdravotního pojištění, Fond rozvoje průmyslu aj.).

Podle čl. 13 Rozpočtového zákoníku federální rozpočet Ruské Federace je určen ke krytí výdajů státu. Federální rozpočet je hlavním finančním plánem státu, přes něj se mobilizují finance za účelem splnění požadavků, které jsou kladené ke vládě, provedení stanovené politiky státu, realizace cílů státu.

Podle Rozpočtového zákoníku rozpočet subjektu federace (neboli regionální rozpočet) mají k dispozici jednotlivé regiony Ruska. Regionální rozpočet je určen k zajišťování splnění cílů a úkolů stanovených regionu, splacení jeho závazků.

Místní rozpočet (neboli rozpočet obcí) je formou tvorby a útraty peněžních prostředků určených k plnění úkolů a funkcí přidělených subjektům samosprávy.

Regionální a souhrn místních rozpočtů na území jednotlivých regionů spolu tvoří tzv. konsolidovaný rozpočet subjektu Federaci. Konsolidovaný rozpočet subjektů shrnuje vše rozpočtové charakteristiky regionálního celku a plní informační funkci.

Existuje i další typ rozpočtu, a to Konsolidovaný rozpočet Ruské federaci. Konsolidovaný rozpočet federaci je, podobně konsolidovanému rozpočtu regionu, souhrnem federálního rozpočtu a regionálních konsolidovaných rozpočtů. Vytváří se pro analytické účely.

Rozpočtová politika je multilaterální proces a dotýká se nejen rozpočtové sféry samotné, ale i daňové, cenové, kreditové politiky.

Rozpočtová politika zabezpečuje řadu strategických cílů:

- vybilancovanost rozpočtových aktiv a pasiv;
- vytváření efektivního systému řízení státních financí;
- zajištění přijatelného pro společnost daňového zatížení;
- koncentrace finančních a ekonomických zdrojů pro řešení prioritních sociálních úkolů
- snížení závislosti příjmů do rozpočtu na konjunkturu světových cen.

Hlavními nástroji pro realizaci politiky státního rozpočtu jsou daně, vládní výdaje, vládní nákupy, transfery, státní půjčky, strategické finanční rezervy.

Ministerstvo financí Ruska, které je odpovědné mimo jiné za rozpočtovou politiku, prohlašuje, že v současné době, po překonání důsledků největšího za posledních padesát let ekonomického šoku, státní ekonomická politika (a rozpočtová politika jako její nedílná součást) směřuje ke hlavnímu cíli, a to zabezpečení udržitelného hospodářského růstu a podporu vyváženého rozvojového potenciálu země. Dosažení tohoto cíle vyžaduje provedení takové ekonomické politiky, která zajišťuje vytvoření předpověditelného a udržitelného ekonomického prostředí a zároveň odstranění strukturních nerovnováh a překážek rozvoji (Ministerstvo financí RF, 2018b, s. 3).

Zvláštní postavení v rozpočtovém systému Ruska zaujímají Rezervní fond a Fond národního blahobytu.

Podle informací Ministerstva financí RF (Ministerstvo financí RF, 2019a) Rezervní fond je součástí finančních prostředků Federálního rozpočtu. Fond má zajistit, aby stát splnil své závazky v případě snížení příjmů z ropy a zemního plynu do Federálního rozpočtu.

Dle zákona Rezervní fond má čtyři zdroje pro vytvoření (tzv. ropnoplynové příjmy):

- daň z těžby nerostných surovin (konkrétně ropy a zemního plynu);
- vývozního cla pro ropu;
- vývozního cla pro zemní plyn;
- vývozních cel pro ropné produkty.

Maximální částkou pro naplnění Rezervního fondu jsou 10 % HDP ve stejném roce.

Od roku 2010 se Rezervní fond nenaplnňuje a jeho prostředky se používají k plnění závazku státu. Podle statistik vydávaných Ministerstvem financí (Ministerstvo financí RF, 2019a) k 1. ledna 2018 Rezervní fond byl vyčerpán.

Fond národního blahobytu je součástí federálního rozpočtu. Fond má být součástí dlouhodobě udržitelného mechanismu důchodové bezpečnosti pro občany Ruské federace. Cílem Fond národního blahobytu je zajistit spolufinancování dobrovolných penzijních úspor občanů Ruské federace a zajistit rovnováhu (především krytí deficitu) rozpočtu Penzijního fondu Ruské federace.

Fond národního blahobytu se formuje z přebytku příjmů Rezervního fondu a stejně jako Rezervní Fond se nenaplnňuje od roku 2010, ale zatím není vyčerpán.

1.4. Vývoj současného daňového systému Ruska

Současný systém zdanění v Rusku vznikl na základě systému, který se ustanovil v posledních letech existence Sovětského svazu.

Podle Ušaka (2009, s. 209) na začátku osmdesátých let 20. století daně v SSSR představovali systém, jehož základem se staly povinné poplatky ve prospěch státu. Hlavním úkolem daní té doby bylo odcizení části důchodů obyvatelstva a příjmů podnikatelských subjektů ve prospěch státu. V plnění svých funkcí, které jsou charakteristicky pro tržní ekonomiku (regulační, stimulační nebo sociální), daně byly nahrazeny mechanismem centrálního plánování, státního zásobování a státního sociálního zabezpečení. V této době ekonomika potřebovala složitější, vícestrukturální a vícefunkční daňový systém, který by odpovídal moderní úrovni ekonomického vývoje a podporoval rozvoj v budoucnu. Rozpočtové příjmy se vytvářeli převážně z daní z obratu, poplatků z příjmů (u podniků) a daní z obyvatelstva.

Fakticky systém daňových vztahů podporoval pouze extenzivní (tj. množstevní) nikoli intenzivní (tj. kvalitativní) vývoj ekonomických subjektů a ekonomiky vůbec. V podmínkách plánovaného hospodářství tato situace nevyvolávala příliš mnoho problémů, avšak se začátkem použití tržního ekonomického systému, který potřeboval nový systém daní.

Kardinální transformace ekonomiky, politiky a společnosti na přelomu 80. a 90. let a integrace postsocialistického systému do světového hospodářského komplexu potřebovali zavedení zcela nového daňového systému. Nová daňová legislativa cílila rozvoji a podpoře podnikatelské aktivity občanů, hlavně pomocí snížení sazby daně z příjmů této skupiny obyvatelstva.

S koncem existence Sovětského svazu v prosinci 1991 se skončil pokus o reformaci daňového systému. Šichatov (2016) tvrdí, že v letech 1992–1997 v Rusku panovala svoboda daňové a pseudodaňové tvorby na regionální a místní úrovni, skoro vůbec neexistovala systematická kontrola a regulace v oblasti daní. To vedlo k tomu, že v některých regionech docházelo k zavedení absurdních poplatků, např. na zaopatření bezpečnostních sborů nebo hotelové poplatky. Do roku 1998 neexistoval žádný jednoznačný legislativní dokument, který by reguloval daně v zemi. Parlament přijímal hodně jednotlivých zákonů v této oblasti,

některé, z nichž byli v rozporu s jinými. Ve stejném článku Šichatov uvádí, že tato chaotická situace se definitivně skončila přijetím první části federálního daňového zákoníku v červenci 1998, který i v současné době stanovuje obecné principy zdanění v Rusku, vyjmenovává daně a poplatky, které smí stát nebo jiné oprávněné orgány vybírat, práva a povinnosti plátců daní, úřadů a jiných subjektů daňové legislativy, formy a metody daňového dohledu. S přijetím tohoto zákona se započala první daňová reforma v Rusku po rozpadu SSSR.

V roce 2000 následovalo přijetí parlamentem druhé části daňového zákoníku, jehož pomocí parlament a vláda chtěli dosáhnout několika cílů:

- snížení daňové zátěži ekonomiky;
- snížení nominálního počtu daní a poplatků;
- zjednodušení systému vztahů mezi plátcem daní a státem;
- zvýšení významu těžebních aktivit v daňových příjmech.

Druhá část daňového zákoníku zavedla již zmíněný výše USN, jednotnou sociální daň, která usnadnila proces vybírání prostředků na sociální a zdravotní pojištění a také se stala opatřením proti tzv. „mzdám v obálce“ neboli výplatám bokem. Díky nově zavedené jednotné sazbě daní z příjmů fyzických osob, mnozí subjekty si zvolili pro legalizaci svých příjmů, tak se státní pokladna naplnila příjmy ve větším objemu.

Po svém kompletním přijetí se daňový zákoník stal po dlouhá letěch prvním všeobecně závazným, systematickým a stabilním legislativním dokumentem se zvláštním právním významem v oblasti regulace daní ve státě.

V průběhu let se daňový systém Ruska se měnil, některá opatření se neověřili svoji efektivností v praxi nebo ztratili svůj význam, proto byli zrušeni (např. jednotná sociální daň která byla zrušena po 9 letech použití, která spíše zatěžovala Federální daňovou službu, než usnadňovala proces), ale obecné principy zdanění, které byli stanovené zákoníkem v letech 1998–2000, jsou platné a používají se i dnes.

Jak uvádějí Gubertov a Poletaeva (2018) nynější daňový systém v podmínkách složité vnější a vnitřní ekonomické, politické situace a sociálního napětí uvnitř společnosti je velmi diskutovaným téma. Daňový systém selhal z důvodu velkého poklesu ceny ropy na světovém trhu a výnosy se zdanění těžebních společností, vývozu surové ropy a její produktů. V posledních letech ruská vláda musela sáhnout do státních rezervních fondů

z důvodu deficitu peněz pro plnění svých závazku. Na deficitu rozpočtu se podílí nejen pokles cen na ropy, ale také i sporná rozhodnutí ve vnitřní a vnější politice.

4. Rozbor významu daní jako příjmové položky federálního rozpočtu Ruské Federace

1.5. Rozbor daňových příjmů do rozpočtu Ruské federaci v letech 2013-2017

Federální rozpočet v Ruské Federaci, resp. jeho příjmy tvoří několik zdrojů, které s ohledem na povahu ekonomiky státu se dělí na tzv. „ropnoplynové příjmy“, tj. příjmy, které plynou z odvětví těžby, zpracování a exportu ropy, zemního plynu a produkce jejich zpracování, a „neropnoplynové příjmy“, které představují jiné zdroje tvorby rozpočtu.

Níže uvedená tabulka představuje přehled údajů o celkových příjmech do federálního rozpočtu Ruska v miliardách rublů v letech 2015-2017.

Tabulka 1 Daňové příjmy do federálního rozpočtu Ruska (v miliardách rublů) v letech 2015-2017

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017
Ropnoplynové příjmy	6 533,9	7 406,8	5 862,7	4 844,0	5 971,9
Daně z těžby nerostných surovin	2 514,5	2 809,8	3 130,5	2 830,0	4 021,6
ropy	2 190,2	2 436,6	2 703,5	2 342,1	3 352,2
zemního plynu	311,7	357,2	346,5	368,2	545,4
plynového kondenzátu	12,6	16,0	80,5	119,7	124,0
Vývozní cla	4 019,4	4 597,0	2 732,2	2 014,0	1 950,3
pro ropu	2 333,6	2 620,0	1 431,2	1 030,8	976,2
pro zemní plyn	479,0	487,6	552,5	536,5	576,2
pro ropné výrobky	1 206,8	1 489,4	748,5	446,8	397,9
Neropnoplynové příjmy	6 486,0	7 090,1	7 796,5	8 616,0	9 117,0
Daň z příjmu právnických osob	352,2	411,3	491,4	491,0	762,4
DPH	3 539,0	3 931,7	4 233,6	4 571,0	5 137,1
Spotřební daně	524,4	592,4	581,9	694,3	987,8
Dovozní cla	683,8	652,5	565,2	563,9	583,2
Jiné	1 386,6	1 502,2	1 924,4	2 295,8	1 646,5
Celkem daně	11 633,3	12 994,7	11 734,8	11 164,2	13 442,4
Celkové příjmy	13 019,9	14 496,9	13 659,2	13 460,0	15 088,9

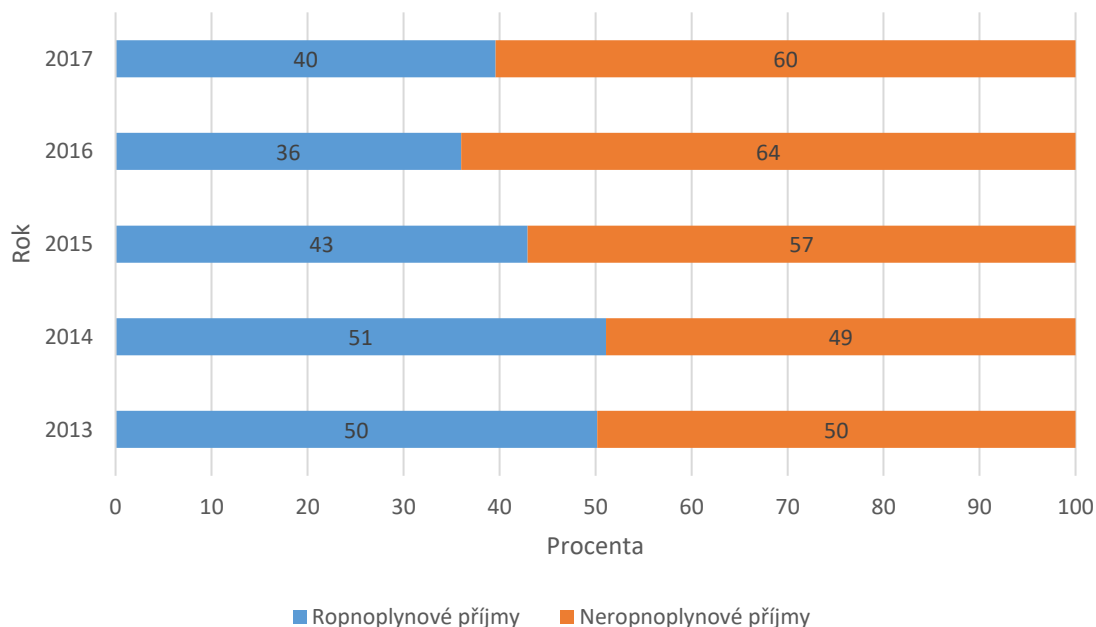
Zdroj: vlastní zpracování, (Ministerstvo financí RF, 2018a, s. 22).

Z tabulky č. 1 je vidět, že pro federální rozpočet nejdůležitějšími příjmy jsou daňové. V letech 2013 až 2017 daňové příjmy do rozpočtu v průměru dosahovali 87 % podílu.

Největšími tvůrci příjmů federálního rozpočtu Ruska jsou daně z těžby ropy a zemního plynu, cla pro vývoz ropy, zemního plynu a ropných výrobků, daň z přidané hodnoty.

V příjmech plynoucích z daní významnou roli hrají daně z těžby nerostných surovin (tj. ropy a zemního plynu) a cla pro jejich vývoz, tzv ropnoplynové příjmy.

Graf 1 podíl ropnoplynových a neropnoplynových příjmů v celkových příjmech federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v procentech)

Zdroj: vlastní zpracování, (Ministerstvo financí RF, 2018a).

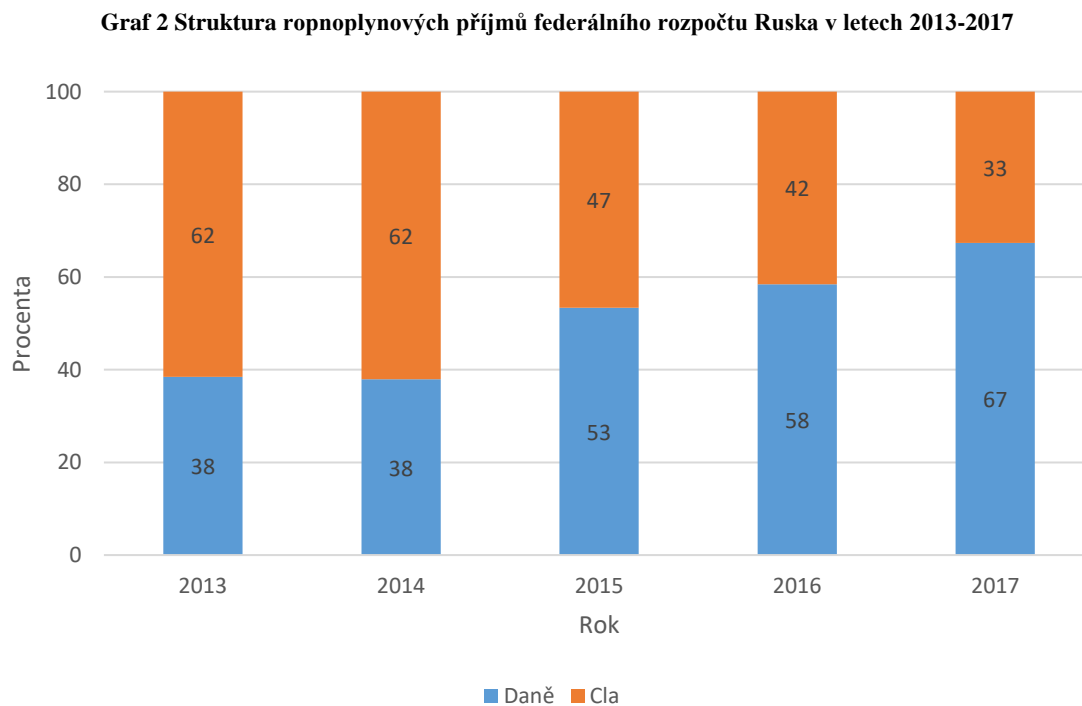
Graf č. 2 ukazuje jaký podíl zaujímají ropnoplynové a neropnoplynové příjmy na celkových příjmech federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017. Je vidět, že v letech 2013 a 2014 podíl ropnoplynových příjmů přesahoval poloviční hodnotu, ale v následujících dvou letech účast označených příjmů na tvorbě federálního rozpočtu klesala a zastavila na 36 %. Za rok 2017 však tento ukazatel stoupl až na hodnotu 40 %.

Postupné snížení uvedeného podílu v období 2015-2016 je opodstatněno poklesem světových cen na ropu (znázorněno v příloze č. 1) z 96 dolarů za barel v roce 2014 na 49 dolarů za barel v roce 2015. Dopad zmenšení cen na energetické suroviny však byl mírně vyhlazen oslabením kurzu ruského rublu vůči americkému dolaru, což v praxi znamenalo mírnější pokles cen na ropu a zemní plyn vyjádřených v ruských rublech oproti změně cen vyjádřených v amerických dolarech.

Navzdory zaznamenané tendence k navýšení podílu neropnoplynových příjmů v roce 2017 tento podíl se zmenšil o 4 procentních bodů. Tohle však nebylo způsobeno

změnou příjmů z daní, ale poklesem výnosu ze zahraničních ekonomických aktivit, hlavně kvůli neuhrazení vývozních cel za rok 2016.

V průběhu zkoumaného období byla rovněž zaznamenána změna ve struktuře samotných ropnoplynových příjmů.

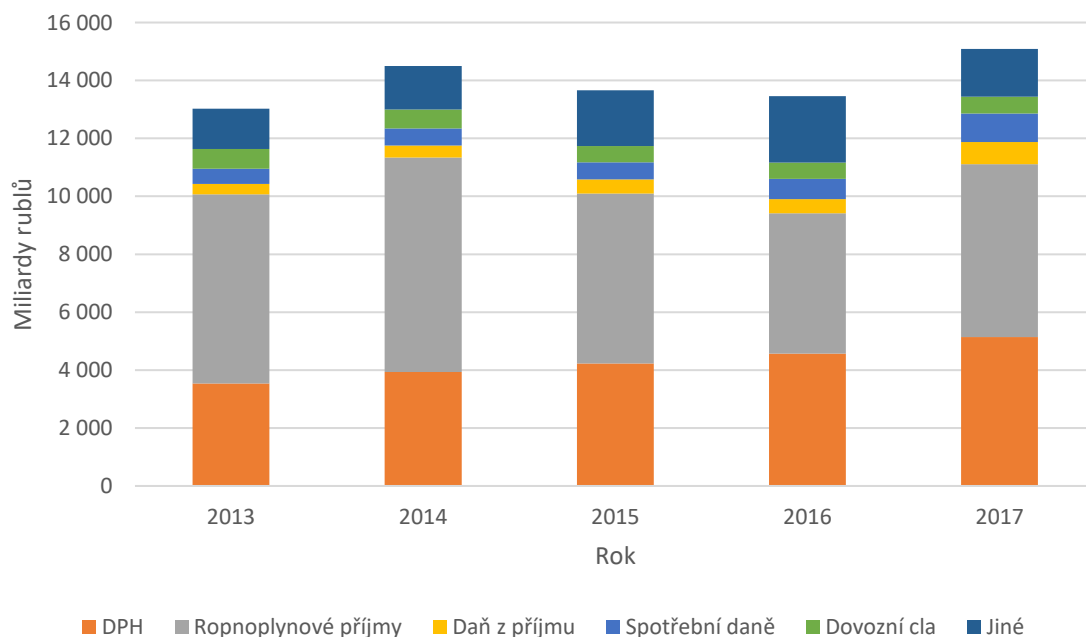

Zdroj: vlastní zpracování, (Ministerstvo financí RF, 2018a).

Struktura příjmů z ropy a zemního plynu, která v letech 2013-2014 zůstávala stabilní, se výrazně změnila od roku 2015, kdy byl proveden daňový manévr, který se spočíval ve zvýšení sazby daně z těžby nerostných surovin pro těžbu ropy a plynového kondenzátu při současném snížení vývozních cel pro surovou ropu a produkty její zpracování.

Dalším podstatným příjmem federálního rozpočtu je daň z přidané hodnoty.

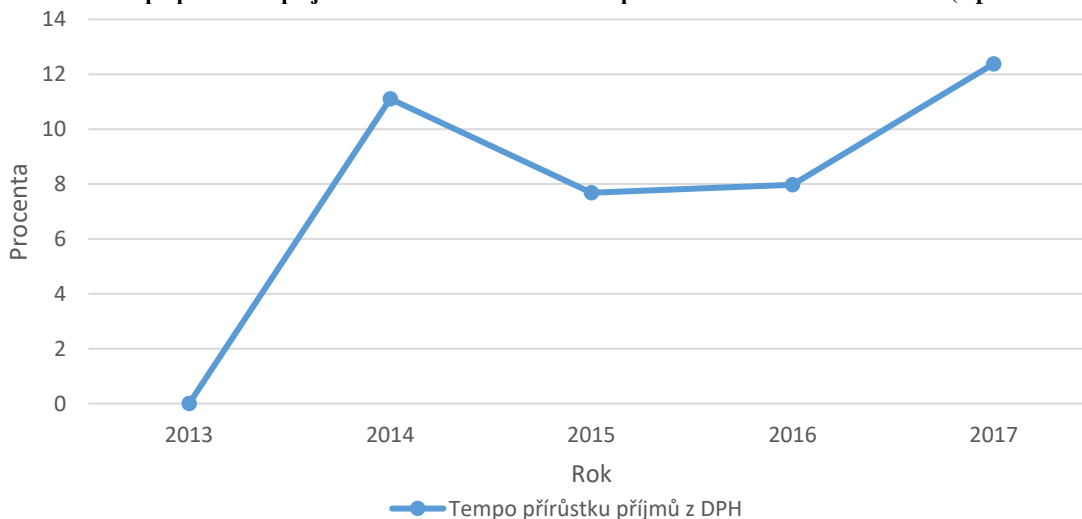
Graf 3 Struktura celkových příjmů federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v miliardách rublů)

Zdroj: vlastní zpracování, (Ministerstvo financí RF, 2018a).

Na grafu č. 4 znázorněna struktura celkových příjmů státního rozpočtu. Z grafu vyplývá, že mezi všemi příjmy netykajícími se těžby, zpracování a exportu energetických surovin největší podíl patří daně z přidané hodnoty jejíž sazba v těchto letech činila obecně 18 %, snížená 10 %.

Graf 4 Tempa přírůstku příjmů z DPH do federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v procentech)

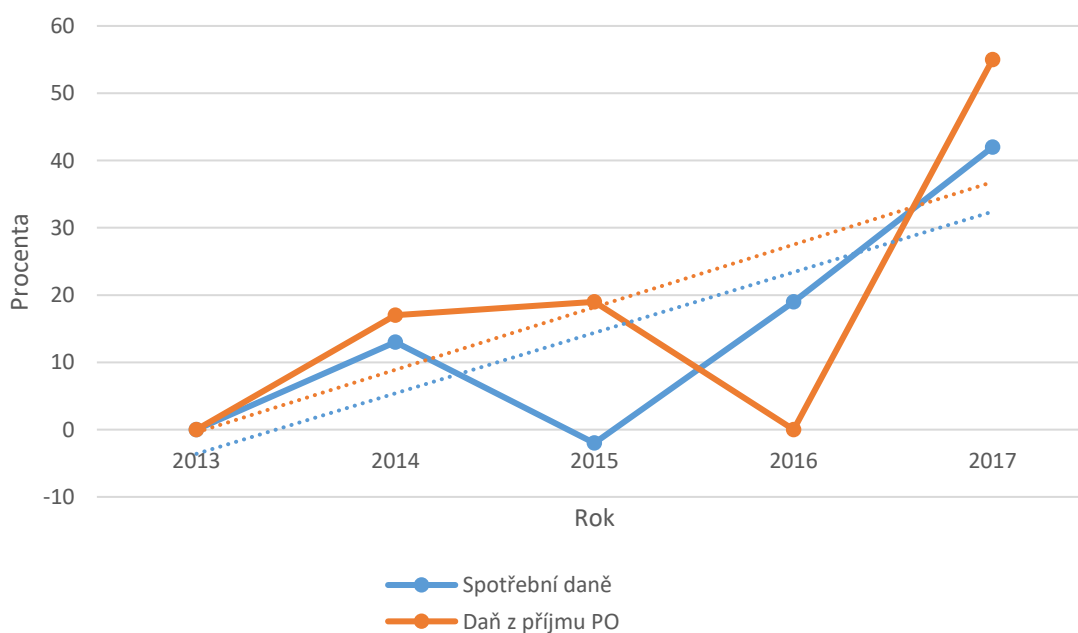
Zdroj: vlastní zpracování, (Ministerstvo financí RF, 2018a).

Ve vybraném období nominální hodnota DPH v disponibilních prostředcích rozpočtu rostla s průměrným tempem přírůstku vypočteným dle vzorce (1) 7,8 % za rok, což je znázorněno na grafu č. 5. Tenhle růst ale s velkou pravděpodobností opodstatněn dynamikou indexu spotřebitelských cen, jehož růst ve sledovaném období v průměru činil 8 % za rok podle údajů ruského statistického úřadu (Ruský statistický úřad, 2019).

Méně podstatnými ale nepostradatelnými daňovými příjmy pro rozpočet jsou spotřební daně, daň z příjmu právnických, které souhrnně tvořili méně než 15 % federálních peněz každoročně v průběhu sledovaného období.

Pro vytvoření grafu č. 6 bylo zapotřebí nalézt tempa přírůstku příjmů ze spotřebních daní a daní z příjmu právnických osob dle vzorce (1). Výsledek propočtů je znázorněn na grafu č. 6.

Graf 5 Tempa a trendy přírůstků spotřebních daní a daní z příjmu PO v letech 2013-2017 (v procentech)

Zdroj: vlastní zpracování, (Ministerstvo financí RF, 2018a).

Dle grafu č. 6 objem prostředků obdržených federálním rozpočtem od výběru spotřebních daní a daní z příjmu právnických osob v letech 2013 až 2017 lze charakterizovat jako rostoucí, přičemž nejrychleji jejich objem rostl v roce 2017.

V posledním ze zkoumaných let lze zaznamenat prudkého zvýšení objemu daně z příjmu právnických osob v rozpočtu. Tohle zvětšení souvisí se změnou poměru rozdělení

daně mezi centrálou a regiony, a to ze 2 % ze 20 % na 3 %, což přineslo dodatečně skoro víc jak 450 miliard rublů oproti roku 2016.

Podobně se zvýšil objem spotřebních daní, u nichž přírůst v roce 2017 se rovnal 42 % oproti předchozímu roku. Důvodem k tomuto růstu stalo zvýšení od 1. ledna 2017 sazeb všech spotřebních daní.

Celkem na základě výše uvedených informací a posouzení lze přijít k několika závěrům:

1. Daně jsou pro federální rozpočet mimořádně významným zdrojem, bez kterého by jeho objem byl podstatně menší.
2. Nejvíce na daňových příjmech, potažmo i na celkových příjmech federálního rozpočtu se nejvíce podílejí dva zdroje, a to jsou daň z přidané hodnoty a daň z těžby ropy a zemního plynu, které celkem přinášejí do rozpočtu stabilně více jak 45 % všech peněz.
3. Z důvodu změny podmínek na světovém trhu s energetickými surovinami vláda se snaží změnit strukturu příjmů z obchodu s uhlíkem, a to cestou zmenšení významu vývozních cel a zvýšením podílu daní odvedených tuzemskými zpracovateli.
4. Vláda vidí přínos v omezení vlivu průmyslu zpracování ropy a plynu na federální rozpočet a činí významná opatření, která vedou ke zmenšení vstupu daně z těžby nerostných surovin do rozpočtu bez poklesu celkových příjmů.

1.6. Zhodnocení vlivu daňové politiky státu na tvorbu příjmů federálního rozpočtu

Celkovou daňovou politiku, kterou prováděla ruská vláda v letech 2013-2017 lze charakterizovat jako restriktivní. V průběhu tohoto období se postupně zvyšovaly sazby některých daní, které jsou zdrojem pro vytvoření příjmů federálního rozpočtu, aby se rozpočet naplnil penězi. Hlavní agendou daňové politiky v Rusku v letech 2013-2017 bylo zvýšení podílu neropnoplynových příjmů na celkových příjmech rozpočtu a řešení vlivu světového obchodu s ropou, na federální rozpočet, příprava a provedení daňového manévru.

Následující tabulka ukazuje vývoj sazeb vybraných daní v Ruské federaci.

Tabulka 2 Vývoj sazeb vybraných spotřebních daní v Rusku v letech 2013-2017

Název daní	2013	2014	2015	2016	2017
Spotřební daň z piva s obsahem etanolu od 0,5 % objemových do 8,6 % objemových	15 rublů za 1 litr	18 rublů za 1 litr	20 rublů za 1 litr	21 rublů za 1 litr	20 rublů za 1 litr
Spotřební daň z alkoholických nápojů s obsahem etanolu více 9 % objemových	400 rublů za 1 litr obsaženého etanolu	500 rublů za 1 litr obsaženého etanolu	600 rublů za 1 litr obsaženého etanolu	523 rublů za 1 litr obsaženého etanolu	500 rublů za 1 litr obsaženého etanolu
Spotřební daň z cigaret	550 rublů za 1000 kusů + 8 % z maloobchodní ceny.	800 rublů za 1000 kusů + 8,5 % z maloobchodní ceny.	960 rublů za 1000 kusů + 9 % z maximální ceny.	1 562 rublů za 1000 kusů + 14,5 % z maximální ceny.	1 250 rublů za 1000 kusů + 12 % z maximální ceny.
Spotřební daň z benzínu dle normy Euro 5	5 750 rublů za 1 tunu	5 750 rublů za 1 tunu	6 223 rublů za 1 tunu	10 130 rublů za 1 tunu	10 130 rublů za 1 tunu
Spotřební daň z motorové nafty dle normy Euro 5	4 500 rublů za 1 tunu	4 767 rublů za 1 tunu	5 244 rublů za 1 tunu	6 800 rublů za 1 tunu	5 293 rublů za 1 tunu
Daň z těžby nerostných surovin (pro těžbu zemního plynu)	582 rublů za 1000 m ³	622 rublů za 1000 m ³	700 rublů za 1000 m ³	788 rublů za 1000 m ³	817 rublů za 1000 m ³
Daň z těžby nerostných surovin (pro těžbu ropy)	530 rublů za 1 tunu	530 rublů za 1 tunu	766 rublů za 1 tunu	857 rublů za 1 tunu	919 rublů za 1 tunu

Zdroj: vlastní zpracování, (Buhgalteria.ru, 2019)

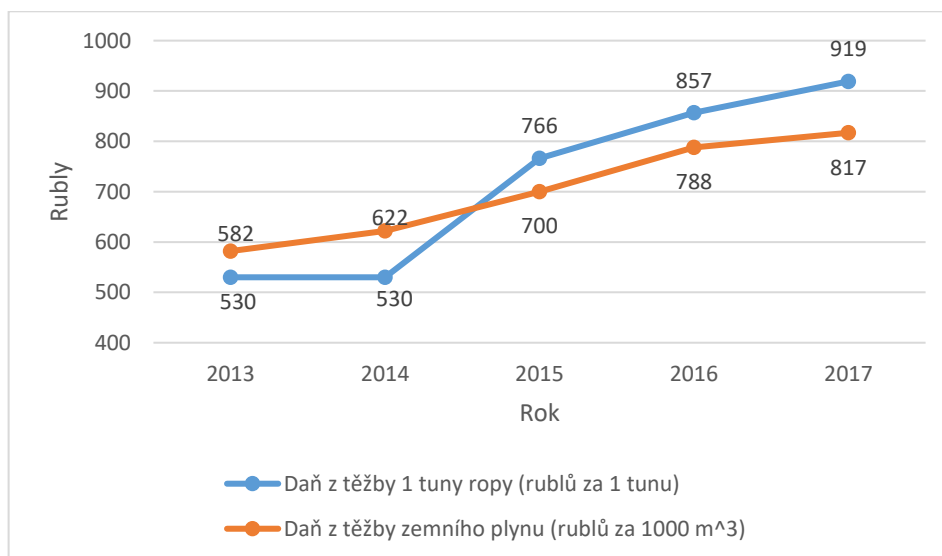
Z dat v tabulce č. 2 lze poznamenat, že do roku 2016 se sazby spotřebních daní, za výjimkou daní z cigaret, rostli, což objasňuje růst výnosu federálního rozpočtu z nich. Důvodů k navýšení těchto sazeb jsou hned několik:

- ve snaze omezit spotřebu látek poškozujících zdraví obyvatelstva vláda zvýšila sazby daní na tabákové výrobky, alkoholické nápoje a etanol;
- zhoršující kvalita ovzduší přivedla k potřebě omezit využití klasických pohonných hmot navýšením jejich spotřebních cen;
- rostoucí výdaje vlády potřebovali zvýšení celkového rozpočtu.

Tempo růstu příjmů ze spotřebních daní je zobrazeno na grafu č. 5, ze kterého vyplývá, že za období 2013-2017 celkové příjmy ze spotřebních daní rostly, a to až na 42 % v roce 2017, což nastalo právě kvůli navýšení sazeb spotřebních daní.

Dalším restriktivním opatřením se stalo zvýšení sazby daní z těžby nerostných surovin pro ropu a zemní plyn jako součást daňového manévru.

Graf 6 vývoj sazeb daní z těžby některých uhlovdíků v Rusku v letech 2013-2017 (v rublech)

Zdroj: vlastní zpracování, (Buhgalteria.ru, 2019).

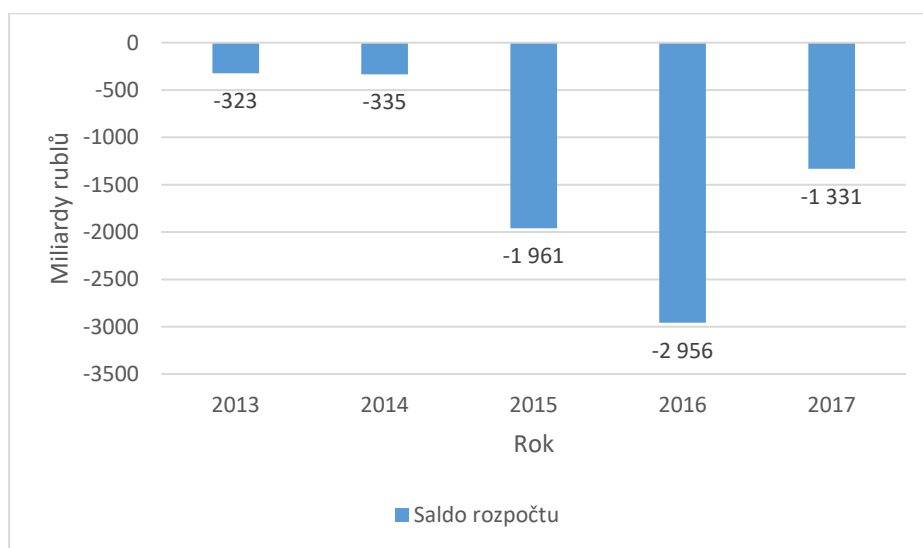
Na grafu č. 6 je vyobrazen vývoj sazeb dvou důležitých daní pro federální rozpočet, a to daní z těžby ropy a daní z těžby zemního plynu. Pro tyto látky sazby daní z jejich těžby jsou pevné, proto jsou vyjádřené v rublech za zdaňovací jednotku, ale ne v procentech.

Jak již bylo zmíněno daňový manévr se provádí od roku 2015 až po současnost za účelem změny struktury ropnoplynových příjmů a oslabení vlivu světového trhu energetických zdrojů na tvorbu federálního rozpočtu. Daňový manévr se realizuje ve dvou současně prováděných krocích: snížení vývozních cel na ropu z 59 % v roce 2014 na 30 % v roce 2017 a navýšení sazeb daní z těžby ropy a zemního plynu, které je zobrazeno na grafu č. 6.

Z grafu č. 6 lze odvést závislost sazeb daní z těžby ropy a zemního plynu na realizaci daňového manévru: na začátku sledovaného období sazby daní byli poměrně nízké a pohybovali se kolem 500-600 rublů za jednotku a od roku 2015 lze pozorovat prudký nárůst sazeb až do výše 817 rublů pro 1000 m³ zemního plynu a 919 rublů za 1 tunu ropy.

Dle uvedených informací současně s daty grafu č. 3 a č. 4 lze říct, že daňový manévr se provádí úspěšně po strukturní stránce, jelikož při zachování poměrně velkého podílu ropnoplynových příjmů na celkových příjmech zkoumaného rozpočtu podařilo se změnit její strukturu a ke konci sledovaného období 67 % příjmů z těžby energetických uhlovodíků tvořila právě daň z její těžby. Po stránce celkových ropnoplynových příjmů daňový manévr se prokazuje jako spíše neúspěšný, z důvodu toho, že v roce 2015 (začátek realizaci daňového manévru) dle údajů tabulky č. 2 pokles celkových příjmů oproti předchozímu roku činil 837,7 miliard rublů, přičemž pokles ropnoplynových příjmů ve stejných letech činil dokonce víc jak 1,5 bilionů rublů.

Graf 7 Saldo federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v miliardách rublů)

Zdroj: vlastní zpracování, (Ministerstvo financí RF, 2018a).

Daňová politika ruského státu v letech 2013-2017 byla opodstatněna rozpočtovým deficitem, o kterém jsou ukázány údaje na grafu č. 7. Je vidět, že v roce 2015 byl zaznamenán extrémně velký nárůst rozpočtového schodku, v němž se pokračovalo i v následujícím roce. K pokrytí tohoto deficitu vláda využila možností navýšení sazeb některých daní, jak již bylo zmíněné na začátku kapitoly. V roce 2017 se projevil trend k poklesu rozdílu mezi příjmy a

výdaje, proto lze pozorovat částečné snížení daňových sazeb například u některých spotřebních daní.

Úspěšnost daňové politiky ruské vlády je těžko zhodnotit, jelikož restriktivní opatření vedou k větším příjmům státního rozpočtu, ale na druhou stranu navýšení daňových sazeb ve výsledku se projeví na spotřebních cenách, které taktéž budou vykazovat rostoucí trend.

Každopádně, daňová politika z uhlu pohledu zvětšení příjmů federálního rozpočtu nebyla významně úspěšná, ačkoliv objem daní některých daní v rozpočtu se zvětšil, pokles příjmů v letech 2015-2016 byl větší. Tenhle rozdíl byl vyvolán neúspěšností daňového manévru, který způsobil pokles celkových příjmů v letech 2015-2016. Avšak v roce 2017 se celkové příjmy zvětšily, a dokonce byly největšími za celé sledované období, což může být začátkem nového pozitivního trendu.

5. Zhodnocení výsledků a diskuze

Rusko je země s federativním typem státního zřízení, což do značné míry ovlivňuje i daňový systém. Každý administrativní celek Ruské federace má ze zákona svůj vlastní rozpočet, do něhož plynou i příslušné daně. Subjekty federace mají právo rozhodovat ve věcech daňových u daní, které jim patří.

Největší část příjmů federálního rozpočtu Ruska stabilně tvoří dvě daně: daň z přidané hodnoty a daň z těžby nerostných surovin pro ropu a zemní plyn. Tyto dvě příjmové položky vytvářejí více jak 45 % celkových příjmů federálního rozpočtu. Dalšími daňovými příjmy federálního rozpočtu jsou spotřební daně a daň z příjmu právnických osob.

V teoretické části této práce byl zpracován přehled daňové politiky, kterou vláda Ruské federace zaměřovala provádět v letech 2013-2017. V tomto období ruský federální rozpočet čelil fiskálním problémům, které byly vyvolané zaměřením celé ekonomiky na těžbu, zpracování ropy a zemního plynu a obchod s těmito komoditami. Pokles cen na ropu na světovém trhu zapříčinil snížení výnosů federálního rozpočtu a jeho deficit. Za takových podmínek se stalo zřejmým, že existuje potřeba za prvé redukovat významnost ropnoplynových příjmů ve struktuře federálního rozpočtu a za druhé diverzifikovat ekonomiku Ruska.

Hlavními směry daňové politiky, které vyplývají z ekonomických reálií, byly prohlášeny podpora malého a středního podnikání a redukce vlivu světového trhu s energetickými komoditami na federální rozpočet. Ministerstvo financí Ruska, jako orgán veřejné správy, který odpovídá mimo jiné i za stanovení a provedení daňové politiky ve prospěch státu, naznačil plán, dle něhož by měly být dosaženy uvedené cíle.

Důležitou součástí daňové politiky ve zkoumaném období byl daňový manévr, jehož cílem byla změna struktury příjmů plynoucích do federálního rozpočtu z ropy a zemního plynu. Před začátkem realizací daňového manévru ve struktuře ropnoplynových příjmů převládala vývozní cla s přibližně šedesátiprocentním podílem, v průběhu provedení manévru se situace změnila a hodnota ropnoplynových příjmů z 60 % se stala závislá na dani z těžby nerostných surovin.

Pro vytvoření lepšího prostředí pro malé a střední podnikatelské subjekty nebyla provedena žádná významná opatření, přestože toto bylo prohlášeno jedním z cílů daňové politiky Ruska ve zkoumaném období.

Vcelku daňovou politiku v Rusku v letech 2013-2017 lze charakterizovat jako restriktivní z toho důvodu, že v tomto období vláda prosazovala zvýšení sazeb některých daní, například spotřebních a také i daní z těžby nerostných surovin. Tato opatření pomohly zvětšit příjmy státního rozpočtu, ale obecně platí, že restriktivní daňová politika nepřispívá k rozvoji ekonomiky státu, utlumuje ekonomické subjekty a v důsledku provedení takovéto politiky disponibilní důchod obyvatelstva klesá.

6. Závěr

Daňový systém v Rusku vzhledem k ekonomické, geografické a sociální struktuře země je zorganizován poměrně složitě. Daně jsou zde vybíraný hned na několika úrovních: některé do rozpočtů obecních celku, některé pak do rozpočtů regionů a část daní se vybírají ve prospěch federálního rozpočtu, který je postaven na nejvyšší úrovni v rozpočtovém systému státu. Z toho vyplývá rozmanitost daňových sazeb v tomto státu, neboť konečný příjemce daňových odvodů je oprávněn si sám stanovovat podmínky zdanění a určovat které daně budou podstatnými pro tvorbu rozpočtu.

Pro federální rozpočet stěžejními daněmi jsou daň z přidané hodnoty a daň z těžby nerostných surovin pro ropu a zemní plyn, které dlouhodobě spolu vytvářejí nadpoloviční část příjmů federálního rozpočtu.

Ruská ekonomika je závislá na ropném a plynovém průmyslu a exportu těchto komodit, tohle ovlivňuje i příjmy federálního rozpočtu. V období let 2013-2017 velkou část federálních příjmů tvořily právě příjmy z daně z těžby uhlovodíků a vývozní cla z jejich exportu. V roce 2015 se ukázalo, že v důsledku této závislosti, rozpočet nebyl schopen vypořádat s výrazným poklesem světových cen na ropu a deficit rozpočtu vzrostl několikanásobně.

Ruská vláda v uvedeném období se snažila eliminovat provázanost příjmů federálního rozpočtu se světovým trhem s ropou, proto byla vytvořena koncepce daňového manévru, jehož účelem bylo změnit strukturu ropnoplynových příjmů a ponížít význam vývozních cel se současným zvýšením významu daně z těžby nerostných surovin.

Konečný výsledek daňového manévru byl úspěšný jen částečně, neboť vládě se podařilo změnit strukturu ropnoplynových příjmů, ale za cenu snížení celkových příjmů federálního rozpočtu.

V budoucnu se federální rozpočet i nadále bude potkávat s problémy, které vznikají v důsledku provázanosti ruské ekonomiky se světovým trhem s ropou, proto se vláda bude hledat jiná řešení deficitu rozpočtu.

7. Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

ALAGAYEVA, K. 2014. Analyz i reformirovaniye sistemy nalogooblozheniya malogo i srednego biznesa v sovremennoy Rossii. 2014, 3, stránky 33-39.

ALIEV, B. a Musaeva, H. 2015. *Nalogi i nalogovaya sistema Rossiyskoy Federacii*. 1. Moskva : UNITY-DANA, 2015.

ANTONOVA, O. V. 2010. *Nalogovyye systemy inostrannykh gosudarstv*. 1. Chabarovsk : RIC CHGAEP, 2010.

ARONOV, A. a KASHIN, V. 2015. *Nalogi i nalogooblozheniye*. 2. vyd. Moskva : INFRA-M, 2015.

BRYZGALIN, A., BERNIK, V. a Golovkin, A. 2008. *Nalogi, lyudi, vremya*. 1. Yekaterinburg : Nalogi i finansovoye pravo, 2008.

GUBERTOV, E. a POLETAEVA, A. 2018. Sovremennoe sostoyanie byudzhethno-nalogovoy politiki Rossii. *Territoriya nauki*. 2018, 3, stránky 82-86.

CHERNIK, D. 2016. *Nalogi i nalogooblozheniye*. 2. Moskva : Yurayt, 2016.

JUREČKA, Václav, a další. 2017. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha : Grada Publishing, 2017.

KOBZIJ, A., NOVAK, M. a KOZLOVA, E. 2018. Vliyanie neftyanoy otrasli Rossii na ekonomiku strany i perspektivy resheniya dannoy zavisimosti. *Innovacionnaya ekonomika: perspektivy razvitiya i sovershenstvovaniya*. 2018, 7 (33), stránky 211-217.

KULIKOV, N., KULIKOVA, M. a NAZARCHUK, N. 2013. *Nalogi i nalogooblozheniye: uchebnoe posobie*. Tambov : FGBOU VPO "TGTU", 2013.

LIPOVSKÁ, Hana. 2017. *Moderní ekonomie: Jednoduše o všem, co byste měli vědět*. Praha : Grada Publishing a.s., 2017. ISBN 978-80-271-0120-7.

MAJBUROV, I., USHAK, N., KOSOV, M. 2011. *Teoriya i istoriya nalogooblozheniya*. 2. M. : UNITY-DANA, 2011.

- Ministerstvo financí ČR. 2018. *Státní rozpočet 2018 v kostce: kapesní příručka Ministerstva financí ČR*. Praha : Ministerstvo financí ČR, 2018.
- NITTI, Francesco. 1904. *Osnovnyje nachala finansovoj nauki*. [překl.] I. Shrejder. Moskva : M. i S. Sabashnikovy, 1904.
- PETUKHOVA, N. 2009. *Istoriya nalogooblozheniya v Rossii IX - XX vv.* Moskva : Izdat. dom "Vuzovskyy uchebnik", 2009.
- POGORLECKYJ, A. 2014. Vlijanie geopoliticheskikh faktorov na nalogovuyu politiku Rossii na sovremennom etape razvitiya. 2014, 6, stránky 114-123.
- SAMUELSON, Paul A. a NORDHAUS, William D. 2010. *Economics*. 19th ed. Boston : McGraw-Hill Irwin, 2010.
- SHIKHATOV, P. 2016. Nalogooblozheniye v SSSR i v sovremennoy Rossii. 2016, 2 (23), stránky 122-129.
- ŠIROKÝ, Jan. 2008. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2008.
- TSARKOVA, S. B. 2011. Analiz effektivnosti primenenija uproschennoj sistemy nalogooblozhenija v organizacii. 2011, 22, stránky 48-53.
- USHAK, N. V. 2009. *Teorija i istorija nalogooblozhenija*. Moskva : KNORUS, 2009.

Internetové zdroje

- BUHGALTERIA.RU. 2019. Stavki akcizov. [Online] 2019. [Citace: 18. 02. 2019.] Dostupné z: <http://www.buhgalteria.ru/spravochnik/tax-rates/excises/>.
- CENTRÁLNÍ BANKA RF. 2019. Statistika | Inflaciya na potrebitelskom rynke. *Centrální banka RF*. [Online] 2019. [Citace: 15. 01 2019.] Dostupné z: http://cbr.ru/statistics/?PrtId=macro_sub.
- DOING BUSINESS. 2019. Doing Business in Russian Federation. *Doing Business*. [Online] 2019. [Citace: 25. únor 2019.] Dostupné z: <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/russia>.

DROBNÍK, Aleš. 2012. Indexy základní, řetězové a tempo přírůstku. *Blek*. [Online] 2012. [Citace: 10. 01 2019.] Dostupné z:

<https://www.blek.cz/Grant/Sources/KAS/15IndexyZakladniRetezove.pdf>.

MINISTERSTVO FINANCÍ RF. 2018a.

Ispolnenie_federalnogo_budzheta_v_2017_godu. *Minfin RF*. [Online] 2018a.

[Citace: 05. 01 2019.] Dostupné z:

https://www.minfin.ru/common/upload/library/2018/09/main/Ispolnenie_federalnogo_budzheta_v_2017_godu.pdf.

MINISTERSTVO FINANCÍ RF. 2018b. Osnovnye napravlenija bjudzhetnoj,

nalogovoj i tamozhenno-tarifnoj politiki na 2019 god i planovyj period 2020 i 2021 godov. *Minfin RF*. [Online] 2018b. [Citace: 6. říjen 2018.] Dostupné z:

https://www.minfin.ru/common/upload/library/2018/10/main/ONBNiTTP_2019-2021.docx.

MINISTERSTVO FINANCÍ RF. 2017. Osnovnye napravleniya byudzhetnoj, nalogovoy i tamozhenno-tarifnoj politiki na 2018 god i planovyj period 2019 i 2020 godov. *Minfin RF*. [Online] 2017. [Citace: 09. říjen 2018.] Dostupné z:

https://www.minfin.ru/common/upload/library/2017/10/main/ONBNTTP_2018-2020.docx.

MINISTERSTVO FINANCÍ RF. 2019a. Rezervnyy fond. *Minfin RF*. [Online] 2019a. [Citace: 18. únor 2019.] Dostupné z:

<https://www.minfin.ru/ru/performance/reservefund/mission/>.

MINISTERSTVO FINANCÍ RF. 2019b. Rezervnyy fond. *Minfin RF*. [Online] 2019b. [Citace: 18. únor 2019.] Dostupné z:

<https://www.minfin.ru/ru/performance/reservefund/statistics/>.

OILPRICE.COM. 2019. Oil price chart. *Oilprice.com*. [Online] 2019. [Citace 18. února 2019.] Dostupné z: <https://oilprice.com/oil-price-charts>

RUSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2019. Indeks potrebitelskikh cen po Rossijskoj Federacii. *Federalnaja sluzhba gosudarstvennoj statistiki*. [Online] 2019. [Citace: 15. 02 2019.] Dostupné z:

http://www.gks.ru/free_doc/new_site/prices/potr/I_ipc.xlsx.

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME. 2019. Human Development Report. *United Nations Development Programme*. [Online] 2019. [Citace: 25. 02 2019.] Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/RUS>.

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ, V. V. I. 2011. Slovník spisovného jazyka českého. *Slovník spisovného jazyka českého*. [Online] 2011. [Citace: 04. 07 2018.] Dostupné z:

<http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=funkce&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>.

Legislativa

RUSKO. 1998. *Byudzhetnyy kodeks Rossiyskoy Federacii*. 145-FZ ze dne 31.07.1998, Moskva : autor neznámý, 1998.

RUSKO. 1998. *Nalogovyy kodeks Rossiyskoy Federacii. Chast pervaya*. 146-FZ ze dne 31.07.1998, Moskva : autor neznámý, 1998.

RUSKO. 2002. *O vnesenii izmeneniy v chast vtoruyu Nalogovogo kodeksa...* 104-FZ ze dne 24.04.2004. Moskva : autor neznámý, 2002.

Seznam grafů

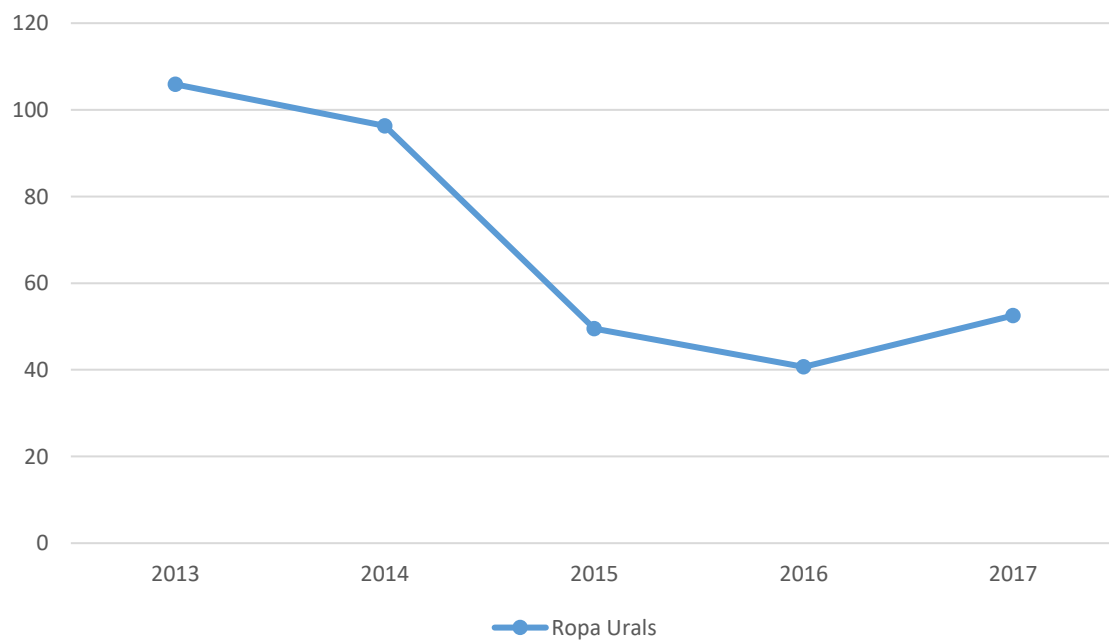
Graf 1 podíl ropnoplynových a neropnoplynových příjmů v celkových příjmech federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v procentech)	27
Graf 2 Struktura ropnoplynových příjmů federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017.....	28
Graf 3 Struktura celkových příjmů federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v miliardách rublů)	29
Graf 4 Tempa přírůstku příjmů z DPH do federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v procentech)	29
Graf 5 Tempa a trendy přírůstků spotřebních daní a daní z příjmu PO v letech 2013-2017 (v procentech)	30
Graf 6 vývoj sazeb daní z těžby některých uhlovodíků v Rusku v letech 2013-2017 (v rublech).....	33
Graf 7 Saldo federálního rozpočtu Ruska v letech 2013-2017 (v miliardách rublů)	34

Seznam tabulek

Tabulka 1 Daňové příjmy do federálního rozpočtu Ruska (v miliardách rublů) v letech 2015-2017	26
Tabulka 2 Vývoj sazeb vybraných spotřebních daní v Rusku v letech 2013-2017 .	32

8. Přílohy

Příloha č. 1: Vývoj průměrných ročních cen ropy Urals v letech 2013-2017 v dolarech USA/barel

Zdroj: vlastní zpracování, (Oilprice.com, 2019).